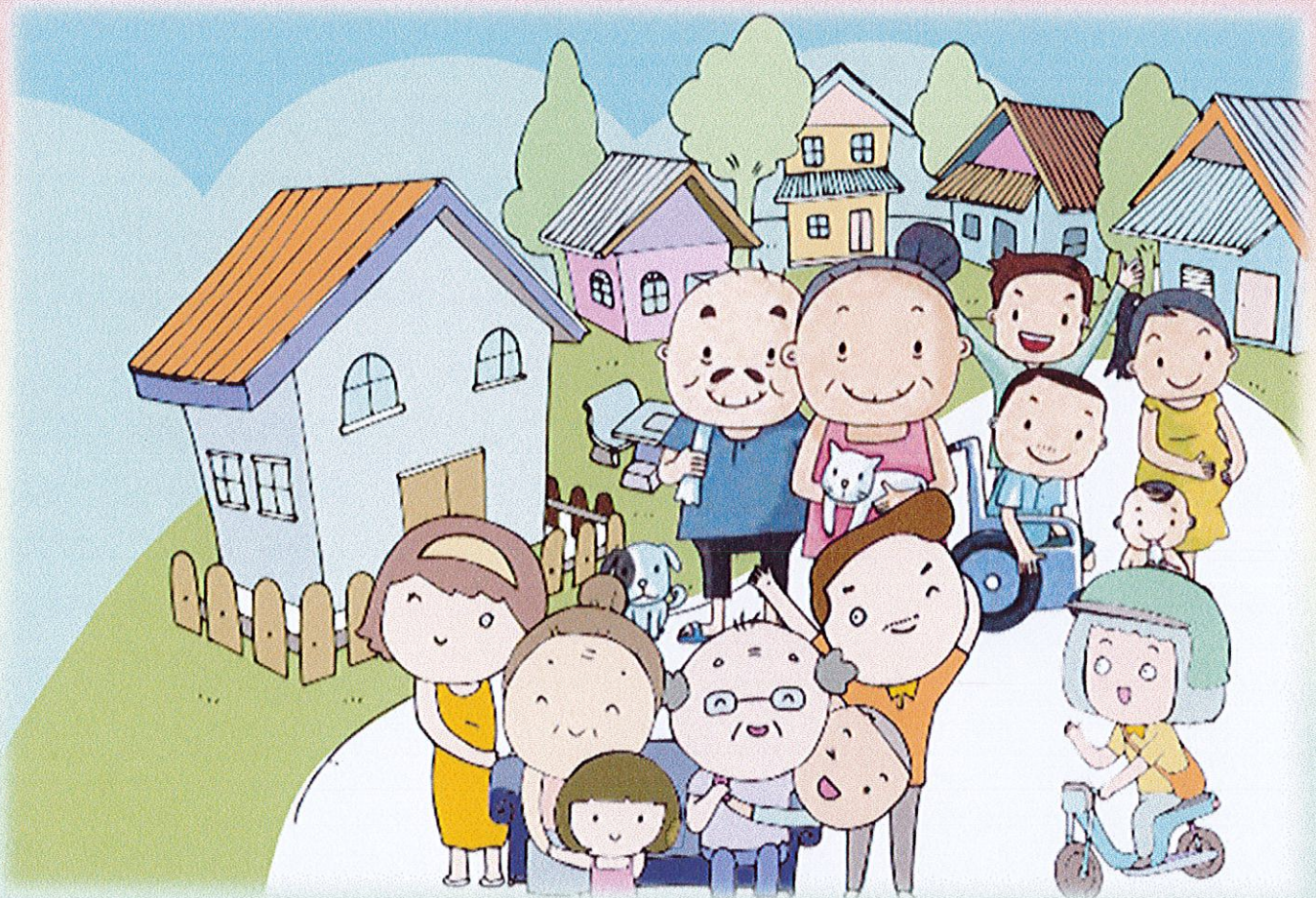

คู่มือ

ระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ในระดับพื้นที่

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บทนำ	1
กลุ่มผู้สูงอายุ	1
จุดมุ่งหมาย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	3
สรุปขั้นตอนระบบดูแลและคุ้มครองฯ	4

ภาคผนวก

ตารางสรุปขั้นตอนระบบดูแลและคุ้มครองฯ	9
แบบสำรวจผู้สูงอายุในพื้นที่	17
แบบรายงานและติดตามผลฯ	18
แบบสรุปผลการรายงานและติดตามผลฯ	19
ตัวอย่างแผนผังแสดงพิกัดบ้านผู้สูงอายุ	20

ระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Ageing Society) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 โดย 1 ใน 10 ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยในปี 2558 มีจำนวนผู้สูงอายุ 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 ถึงร้อยละ 20 คือ ประชากรสูงอายุจะมีถึง 1 ใน 5 และเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ในปี 2574 โดยมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจากสถานการณ์ที่ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้น สามารถแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม (Social Bound) จำนวน 7,961,690 คน คิดเป็นร้อยละ 79.5

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน (Home Bound) จำนวน 1,902,795 คน คิดเป็นร้อยละ 19

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง (Bed Bound) จำนวน 150,220 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม (Social Bound)

หมายถึง

ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระ สามารถทำกิจกรรมประจำวันพื้นฐานและกิจวัตรประจำวันต่อเนื่องได้ เป็นผู้มีความสุขทั่วไปดี ไม่มีโรคเรื้อรัง หรือเป็นเพียงผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรค หรือเป็นผู้ที่มีโรคเรื้อรัง 1 - 2 โรค ที่ยังคงควบคุมโรคได้

สามารถช่วยเหลือผู้อื่น สังคม ชุมชนได้

และมักเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน (Home Bound)

หมายถึง

ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงบางส่วน มีความจำกัดในการดำเนินชีวิตในสังคมและเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังที่ควบคุมไม่ได้ มีภาวะแทรกซ้อนทางด้านร่างกายหรือทางจิตใจ จนส่งผลต่อการรู้คิด การตัดสินใจ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง (Bed Bound)

หมายถึง

ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานได้ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการเคลื่อนย้าย การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีโรคประจำตัวหลายโรคที่ควบคุมไม่ได้ มีการเจ็บป่วยเรื้อรังยาวนาน และมีภาวะแทรกซ้อนจากโรคที่เป็นอยู่ เป็นกลุ่มที่ป่วยและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ พิกัดหรือทุพพลภาพ

กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง

จุดมุ่งหมาย

“เพื่อสร้างพื้นที่ต้นแบบให้มีระบบการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ”

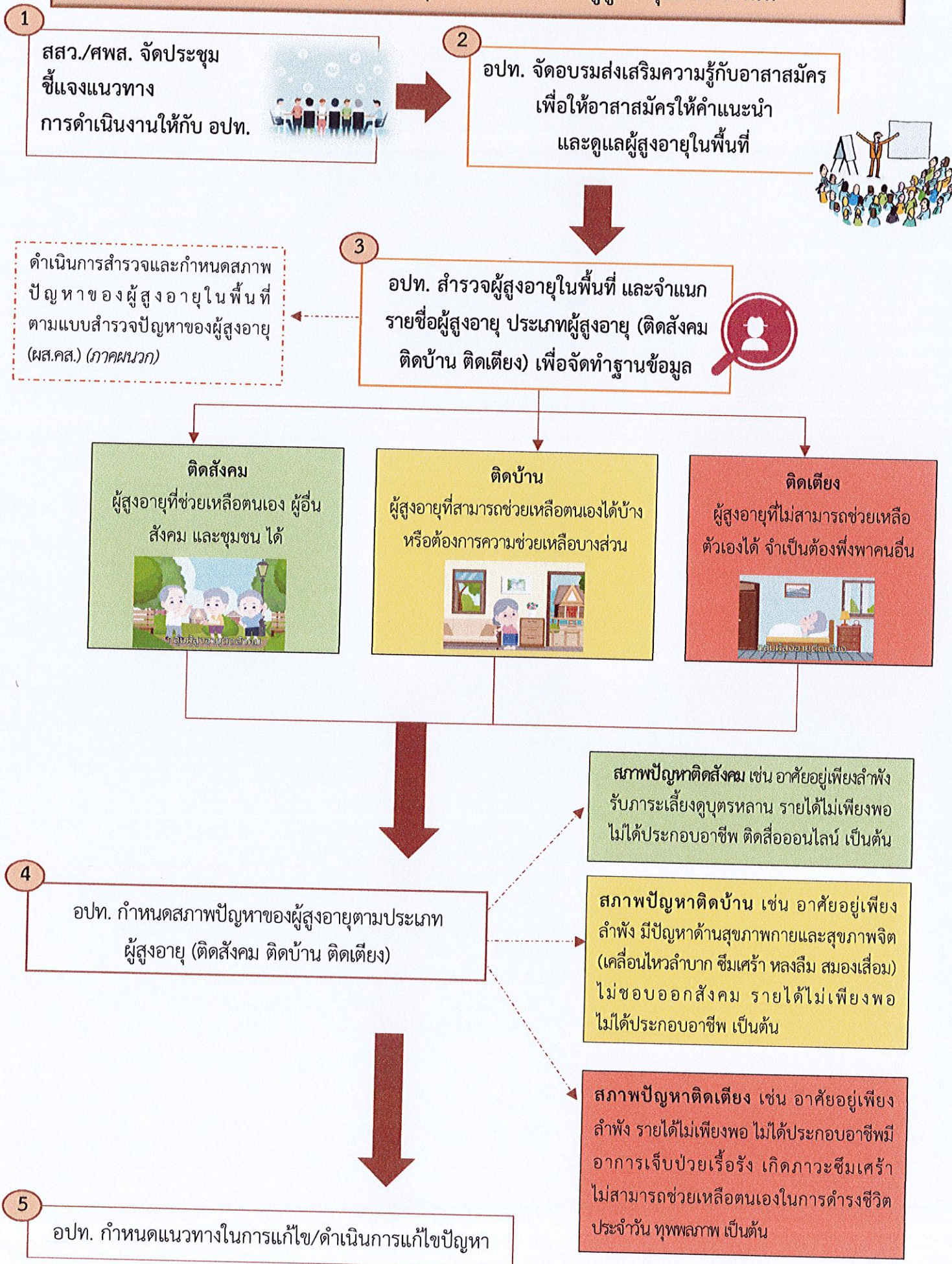
ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ
2. ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย
3. เพื่อให้เกิดกลไกขับเคลื่อนการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของพื้นที่ในการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

สรุปขั้นตอนระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ผู้สูงอายุ

1. ดูแลตนเองด้านร่างกาย และจิตใจ
2. ติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ให้มีความรู้เท่าทันข่าวสาร เพื่อป้องกันการถูกละเมิด
3. เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

ครอบครัว

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ
2. เผื่อระวัง สอดส่อง สังเกตการณ์เอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ
3. สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยให้กำลังใจ รับประทานอาหารร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น
4. พาผู้สูงอายุตรวจสุขภาพประจำปี
5. ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม้ลิ้น มีระดับเรียบ ไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น

อปท.

ประสาน

1. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ และการดูแลสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร
2. ส่งเสริมความรู้เรื่องการป้องกันจากการถูกละเมิดจากภัยต่างๆ และถูกละเมิดสิทธิ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกละเมิด
3. ส่งเสริมความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุถูกกระทำความรุนแรง ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร
4. เผื่อระวัง สอดส่อง เตือนภัย ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางสังคมให้ผู้สูงอายุ พัฒนาศักยภาพและภูมิปัญญาให้เหมาะสม เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เด็กและเยาวชน เป็นต้น
6. ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตามความถนัดและสนใจ เช่น หัตถกรรม แปรรูปอาหาร น้ำสมุนไพร เป็นต้น และจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุผลิต
7. ส่งเสริมให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน
8. ให้คำปรึกษาในปัญหาต่างๆ และให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อกระตุ้นในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทีมสหวิชาชีพ

อาสาสมัคร

เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ
ร่วมกัน
อย่างต่อเนื่อง

ผู้สูงอายุ

1. ทำกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจให้กับตนเอง
2. เข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัว และชุมชน เช่น รับประทานอาหารร่วมกัน เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น
3. ฝึกอาชีพให้เหมาะสมและมีความถนัดกับตนเอง เพื่อนำไปประกอบอาชีพ
4. รู้จักคุณค่าในตนเอง

ครอบครัว

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ
2. จัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว เช่น พุดคุย ทำอาหารร่วมกันรับประทานอาหาร และปลูกต้นไม้ร่วมกัน เป็นต้น
3. กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมของครอบครัว ชมรม ชุมชน วัด และกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ เป็นต้น
4. พาผู้สูงอายุตรวจสุขภาพประจำปี
5. ดูแล เรื่อง การรับประทานยาให้เป็นไปตามแพทย์สั่ง
6. ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม้ลื่น มีระดับเรียบไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ ติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือไว้ตามจุดต่างๆ เป็นต้น

อปท.

ประสาน

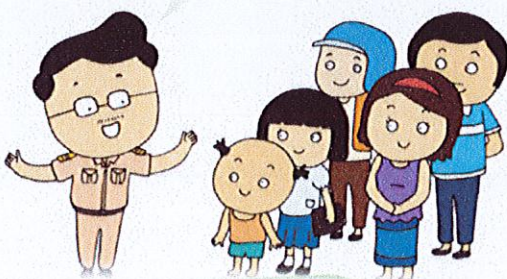
1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้อง กับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การดูแลตนเอง/ ปัญหาสุขภาพที่พึงระวัง การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ การเรียนรู้การใช้ Social Media
2. เผื่อระวัง สอดส่อง ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ
3. ส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามความถนัดและสนใจ เช่น การแปรรูปอาหาร ปลูกผัก ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ถักโครเชต์ เป็นต้น และจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุผลิต
4. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ และการดูแลสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร
5. ให้ความรู้เรื่องการป้องกันจากการถูกละเมิดสิทธิให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกละเมิด
6. ปรับสภาพบ้านและสิ่งแวดลอมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม้ลื่น มีระดับเรียบไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น
7. ส่งเสริมความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุถูกกระทำความรุนแรง ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร
8. ลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทีมสหวิชาชีพ

อาสาสมัคร

เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ
ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ผู้สูงอายุ

1. กายภาพบำบัด (ด้วยตนเอง/บุคคลอื่น) เพื่อบำบัด ฟันฟูกกล้ามเนื้อต่างๆ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์/นักกายภาพบำบัด
2. ฝึกบริหารจิตใจให้ปลอดโปร่ง แจ่มใส ลดความเครียด และวิตกกังวล
- 3.- รู้จักคุณค่าในตนเอง

ครอบครัว

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ
2. ครอบครัวให้กำลังใจกับผู้สูงอายุ โดยพูดคุย รับฟัง จับมือ สัมผัสร่างกาย และโอบกอด เป็นต้น
3. ดูแลสุขภาพกายและจิตใจ อย่างใกล้ชิด
4. ดูแล เรื่อง การรับประทานยา การทำกายภาพบำบัด การป้องกันเป็นแผลกดทับ แผลติดเชื้อ ให้เป็นไปตามแพทย์สั่ง
5. ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น เตียงของผู้สูงอายุไม่ควรสูงจากพื้นประมาณ 45 เซนติเมตร และควรมีราวกันเพื่อป้องกันการพลัดตกลงมา อากาศถ่ายเทสะดวก ติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือไว้ตามจุดต่างๆ ที่ผู้สูงอายุเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นต้น
6. ดูแลเรื่องความสะอาดและสุขอนามัยบริเวณโดยรอบที่ผู้สูงอายุพักอาศัย เพื่อป้องกันการติดเชื้อ
7. ดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับประทานสารอาหารครบตามความจำเป็นของร่างกาย และเหมาะสมกับโรค

อปท.

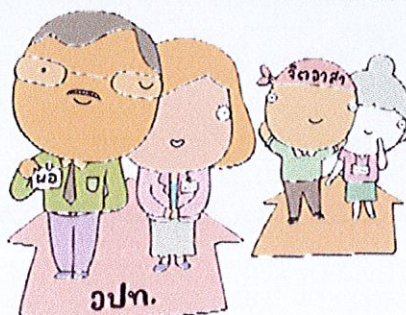
ประสาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการและการดูแลสุขภาพให้ครอบครัวและอาสาสมัคร
2. อบรมให้ความรู้ / ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง การใช้กายอุปกรณ์ และการทำกายภาพบำบัดเบื้องต้นที่ถูกต้องให้กับครอบครัว และอาสาสมัคร
3. ส่งเสริมความรู้เรื่อง การปรับสภาพบ้านและสิ่งแวดลอมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ให้กับครอบครัว อาสาสมัคร และช่างท้องถิ่น
4. จนท.อปท. /อาสาสมัคร ลงพื้นที่เยี่ยมเยียน พูดคุย สังเกตอาการ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของผู้สูงอายุ
5. จนท.อปท. /อาสาสมัคร พาผู้สูงอายุไปพบแพทย์ หรือประสาน รพ.สต. ตรวจสอบสุขภาพประจำปี
6. ดูแลฟื้นฟูสุขภาพ/สมรรถภาพ ลดความเจ็บป่วยซ้ำซ้อน
7. ส่งเสริมให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านกายภาพบำบัด/อาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่น
8. จัดให้มีพื้นที่รับฝากดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถดูแลได้
9. จัดให้มีธนาคารอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อให้มีแหล่งในการยืมอุปกรณ์ที่เหมาะสม
10. ส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อลดความเครียดและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในกลุ่มผู้ดูแล

ทีมสหวิชาชีพ/
ทีมหมอครอบครัว /
แพทย์ /พยาบาล /
นักกายภาพบำบัด /
นักจิตวิทยา
/นักสังคมสงเคราะห์
/นักโภชนาการ

อาสาสมัคร/
Care giver/
care manager

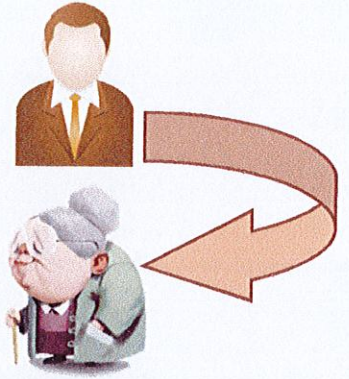

เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ
ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

6

อปท. ติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหาผู้สูงอายุ ตามแบบรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ รวมทั้งจัดทำแผนผังพิกัดปัญหาและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

7

อปท. ส่งแบบรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ และแผนผังพิกัดปัญหาและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กลับมายัง สสว./ศพส.

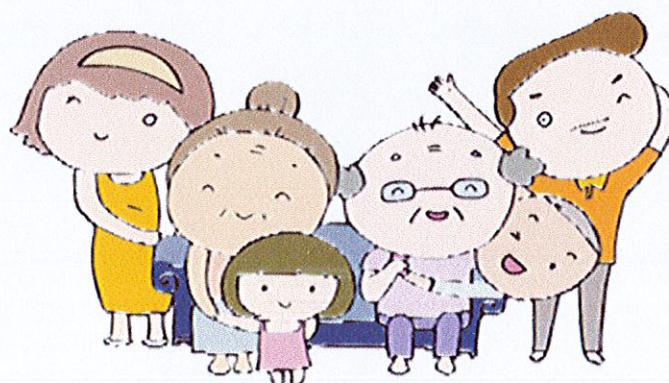
8

สสว./ศพส. ติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ทุกเดือน พร้อมจัดทำสรุปผลตามแบบสรุปผลการรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ และรายงานกลับมายังกรมกิจการผู้สูงอายุ ภายในเดือนมีนาคม และสิงหาคม 2562

9

กรมกิจการผู้สูงอายุพิจารณาขอประกาศเกียรติคุณเชิดชูเกียรติให้กับพื้นที่ที่ดำเนินการระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ ในงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติประจำปี

ภาคผนวก

ตารางสรุปขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
๑	สสว./ศพส. จัดประชุมแนวทางการดำเนินงานให้กับ อบท. อาสาสมัคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัด ประชุมชี้แจงแนวทางในเรื่องการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ วิธีการดำเนินงานองค์ความรู้ที่จำเป็น ประกอบด้วย การดูแลสุขภาพ การออมเงิน สิทธิสวัสดิการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ การคุ้มครองและการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ การป้องกันภัยทางสังคมของผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยเชิญเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รพ.สต. สภานายความจังหวัด สำนักงานยุติธรรมจังหวัด มหาวิทยาลัย พมจ. เป็นต้น มาเป็นวิทยากรในการประชุมให้ความรู้ดังกล่าวข้างต้น	สสว./ ศพส.	- อบท. - อาสาสมัคร - สสจ. - รพ.สต. - สภา ทนายความ จังหวัด - สำนักงาน ยุติธรรม จังหวัด - มหาวิทยาลัย - พมจ.
๒.	อบท. จัดอบรมส่งเสริมความรู้กับอาสาสมัคร เพื่อให้อาสาสมัครให้คำแนะนำและดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตามฐานข้อมูลกลุ่มผู้สูงอายุ 3 กลุ่ม	จัดอบรมในเรื่อง สิทธิสวัสดิการ การดูแลสุขภาพกับผู้สูงอายุ ทั้ง ๓ กลุ่ม การกายภาพบำบัด การป้องกันการจากถูกล่อลวง การปรับบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อให้อาสาสมัครนำไปให้คำแนะนำและปฏิบัติต่อผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยเชิญเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รพ.สต. สภานายความจังหวัด สำนักงานยุติธรรมจังหวัด มหาวิทยาลัย พมจ. สสว. ศพส. เป็นต้น มาเป็นวิทยากรในการประชุมให้ความรู้ดังกล่าวข้างต้น	อบท.	- อาสาสมัคร - สสจ. - รพ.สต. - สภา ทนายความ จังหวัด - สำนักงาน ยุติธรรม จังหวัด - มหาวิทยาลัย - พมจ. - สสว. - ศพส.

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
๓.	<p>อปท. สำรวจผู้สูงอายุในพื้นที่ และ จำแนกรายชื่อ/ที่อยู่ของผู้สูงอายุ ประเภทผู้สูงอายุ (ติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง) เพื่อจัดทำฐานข้อมูล</p> <p>๑) ติดสังคม หมายถึง ผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเอง ผู้อื่น สังคม และ ชุมชนได้</p> <p>๒) ติดบ้าน หมายถึง ผู้สูงอายุ ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (ต้องดูแลสุขภาพจิตใจเป็นสำคัญ)</p> <p>๓) ติดเตียง หมายถึง ผู้สูงอายุ ที่ป่วยและช่วยเหลือตนเองไม่ได้</p>	ดำเนินการสำรวจและแบ่งสภาพปัญหา ของผู้สูงอายุในพื้นที่ตามแบบสำรวจ ปัญหาของผู้สูงอายุ (ผส.คส.)	อปท.	อาสาสมัคร
๔.	<p>อปท. กำหนดสภาพปัญหา ของผู้สูงอายุตามประเภทผู้สูงอายุ (ติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง)</p> <p>๑) สภาพปัญหากลุ่มติดสังคม เช่น อาศัยอยู่เพียงลำพัง รับภาระเลี้ยง ดูบุตรหลาน รายได้ไม่เพียงพอ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ติดสื่อ ออนไลน์ เป็นต้น</p> <p>๒) สภาพปัญหากลุ่มติดบ้าน เช่น อาศัยอยู่เพียงลำพัง มีปัญหา ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต (เคลื่อนไหวลำบาก ซึมเศร้า หลงลืม สมองเสื่อม) ไม่ชอบออกสังคม รายได้ ไม่เพียงพอ ไม่ได้ประกอบอาชีพ เป็นต้น</p> <p>๓) สภาพปัญหา ติดเตียง เช่น อาศัยอยู่เพียงลำพัง รายได้ ไม่เพียงพอ ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง เกิดภาวะ ซึมเศร้า ไม่สามารถช่วยเหลือ ตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน ทุกพลาภาพ เป็นต้น</p>		อปท.	อาสาสมัคร

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
๕.	อปท. กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาดำเนินการแก้ไขปัญหา/วิธีการในการดูแล	<p>๑. กลุ่มติดสังคม</p> <p>๑.๑ ผู้สูงอายุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดูแลตนเองด้านร่างกาย และจิตใจ - ติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ <p>ให้มีความรู้เท่าทันข่าวสาร เพื่อป้องกันการถูกละเมิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม <p>๑.๒ ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ - เผื่อระวัง สอดส่อง สังเกตการณ์เอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ - สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยให้กำลังใจ รับประทานอาหารร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น - พาผู้สูงอายุตรวจสุขภาพประจำปี - ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม้ลื่น มีระดับเรียบไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น <p>๑.๓ อปท.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ และการดูแลสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร - ส่งเสริมความรู้เรื่องการป้องกันจากการถูกหลอกลวงจากภัยต่างๆ และถูกละเมิดสิทธิ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกหลอกลวง - ส่งเสริมความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุถูกระทำความรุนแรง ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร 	<p>ผู้สูงอายุ</p> <p>ครอบครัว</p> <p>อปท.</p>	<p>- ครอบครัว</p> <p>- อปท.</p> <p>อปท.</p> <p>- อาสาสมัคร</p> <p>- ทีมสหวิชาชีพ</p> <p>- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
		<ul style="list-style-type: none"> - ใฝ่ระวัง สอดส่อง เตือนภัย ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางสังคมให้ผู้สูงอายุ พัฒนาศักยภาพ และ ภูมิปัญญา ให้เหมาะสม เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เด็กและเยาวชน เป็นต้น - ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ตาม ความถนัด และ สนใจ เช่น หัตถกรรม แปรรูปอาหาร น้ำสมุนไพร เป็นต้น และจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุผลิต - ส่งเสริมให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน - ให้คำปรึกษาในปัญหาต่างๆ และให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อกระตุ้นในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว <p>๒. กลุ่มติดบ้าน</p> <p>๒.๑ ผู้สูงอายุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจให้กับตนเอง - เข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัว และชุมชน เช่น รับประทานอาหารร่วมกัน เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น - ฝึกอาชีพให้เหมาะสมและมีความถนัดกับตนเอง เพื่อนำไปประกอบอาชีพ - รู้จักคุณค่าในตนเอง 	ผู้สูงอายุ	- ครอบครัว - อปท.

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
		<p>๒.๒ <u>ครอบครัว</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ - จัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว เช่น พุดคุย ทำอาหารร่วมกัน รับประทานอาหาร และปลูกต้นไม้ร่วมกัน เป็นต้น - กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมของครอบครัว ชมรม ชุมชน วัด และกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ เป็นต้น - พาผู้สูงอายุตรวจสุขภาพประจำปี - ดูแล เรื่อง การรับประทานยาให้เป็นไปตามแพทย์สั่ง - ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม่ลื่น มีระดับเรียบไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น <p>๒.๓ <u>อปท.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้อง กับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การดูแลตนเอง/ ปัญหาสุขภาพที่พึงระวัง การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ การเรียนรู้การใช้ Social Media - เฝ้าระวัง สอดส่อง ดูแล ผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภัยต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ - ส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามความถนัดและสนใจ เช่น การแปรรูปอาหาร ปลูกผัก ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ถักโครเชต์ เป็นต้น และจัดตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุผลิต 	ครอบครัว	อปท.
				<ul style="list-style-type: none"> - อาสาสมัคร - ทีมสหวิชาชีพ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
		<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ และการดูแลสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร - ให้ความรู้เรื่องการป้องกันจากการถูกละเมิดสิทธิให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกละเมิด - ปรับสภาพบ้าน และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม้ ลื่น มีระดับเรียบ ไม่มีขั้นที่จะทำให้สะดุดล้ม แสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น - ส่งเสริมความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุถูกกระทำความรุนแรงให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัคร - ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุ 		
		<p>๓. กลุ่มติดเตียง</p> <p>๓.๑ ผู้สูงอายุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กายภาพบำบัด (ด้วยตนเอง/บุคคลอื่น) เพื่อบำบัด ฟันพุงกล้ามเนื้อต่างๆ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์/นักกายภาพบำบัด - ฝึกบริหารจัดการให้ปลอดภัย โปร่ง แจ่มใส ลดความเครียด และวิตกกังวล - รู้จักคุณค่าในตนเอง 	ผู้สูงอายุ	ครอบครัว อปท.
		<p>๓.๒ ครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว เรื่อง การดูแล และความเข้าใจความเสื่อมถอยของผู้สูงอายุ - ครอบครัวให้กำลังใจกับผู้สูงอายุ โดยพูดคุย รับฟัง จับมือ สัมผัสร่างกาย และโอบกอด เป็นต้น - ดูแลสุขภาพกายและจิตใจอย่างใกล้ชิด 	ครอบครัว	อปท.

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
		<ul style="list-style-type: none"> - ดูแล เรื่อง การรับประทานยา การทำกายภาพบำบัด การป้องกัน เป็นแผลกดทับ แผลติดเชื้อ ให้เป็นไปตามแพทย์สั่ง - ปรับ สภาพ แวด ล้อม ให้เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เช่น เติงของผู้สูงอายุไม่ควรสูงจากพื้น ประมาณ ๔๕ เซนติเมตร และควรมีราวกัน เพื่อป้องกันการพลัดตกลงมา อากาศ ถ่ายเทสะดวก ติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือ ไว้ตามจุดต่างๆ ที่ผู้สูงอายุเข้าถึง ได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นต้น - ดูแลเรื่องความสะอาดและ สุขอนามัยบริเวณโดยรอบที่ผู้สูงอายุ พักอาศัย เพื่อป้องกันการติดเชื้อ - ดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับประทาน สารอาหารครบตามความจำเป็นของ ร่างกาย และเหมาะสมกับโรค <p>๓.๓ <u>อปท.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิ สวัสดิการ และการดูแล สุขภาพ ให้ครอบครัวและอาสาสมัคร - อบรมให้ความรู้ / ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุติดเตียง การใช้กายอุปกรณ์ และการทำ กายภาพบำบัดเบื้องต้นที่ถูกวิธีให้กับ ครอบครัว และอาสาสมัคร - ส่งเสริมความรู้เรื่อง การปรับ สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม กับผู้สูงอายุ ให้กับครอบครัว อาสาสมัคร และช่างท้องถิ่น - จนท.อปท. /อาสาสมัคร ลง พื้นที่เยี่ยมเยียน พุดคุย สังเกตอาการ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของผู้สูงอายุ 	อปท.	<ul style="list-style-type: none"> -อาสาสมัคร Care giver/ care manager -ทีมสหวิชาชีพ ทีมหมอ ครอบครัว / แพทย์ / พยาบาล / นัก กายภาพบำบัด / นักจิตวิทยา / นักสังคม สงเคราะห์ / นักโภชนาการ -หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
		<ul style="list-style-type: none"> - จนท.อปท. /อาสาสมัครพาผู้สูงอายุไปพบแพทย์ หรือประสาน รพ.สต. ตรวจสอบสุขภาพประจำปี - ดูแลฟื้นฟูสุขภาพ/สมรรถภาพ ลดความเจ็บป่วยซ้ำซ้อน - ส่งเสริมให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านกายภาพบำบัด/อาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่น - จัดให้มีพื้นที่รับฝากดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถดูแลได้ - จัดให้มีธนาคารอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุติดเตียง เพื่อให้มีแหล่งในการยืมอุปกรณ์ที่เหมาะสม - ส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อลดความเครียด และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในกลุ่มผู้ดูแล 		
๖.	อปท. ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่	อปท. ติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหาผู้สูงอายุ ตามแบบรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ รวมทั้งจัดทำแผนผังพิักัดปัญหาและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	อปท.	อาสาสมัคร
๗.	อปท. ส่งแบบรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ และแผนผังพิักัดปัญหาและที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กลับมายัง สสว./ศพส.		อปท.	สสว./ศพส.

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	
			หลัก	ร่วม
๘.	สสว./ศพส. ติดตามผลการดำเนินงานและรายงานผลกลับมายังกรมกิจการผู้สูงอายุ	สสว./ศพส. ติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ทุกเดือน พร้อมจัดทำสรุปผลตามแบบสรุปผลการรายงานและติดตามผลการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่และรายงานกลับมายังกรมกิจการผู้สูงอายุ ภายในเดือนมีนาคม และสิงหาคม ๒๕๖๒	สสว./ศพส.	อปท.
๙.	กรมกิจการผู้สูงอายุพิจารณามอบประกาศเกียรติคุณเชิดชูเกียรติให้กับพื้นที่ที่ดำเนินการระบบดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ในงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติประจำปี		กรมกิจการผู้สูงอายุ	

ที่	รายชื่อ	สภาพปัญหาของผู้สูงอายุ (✓)						วิธีการช่วยเหลือ	ผลการช่วยเหลือ	ผู้รับผิดชอบ
		ไม่มีปัญหา	มีปัญหาน้อย	มีปัญหามาก	มีปัญหาที่รุนแรง	มีปัญหาที่รุนแรงมาก	มีปัญหาที่รุนแรงมากที่สุด			
1	ชื่อ - สกุล ..... อายุ ..... ปี ☐ ติดสังคม ☐ ติดบ้าน ☐ ติดเตียง									เจ้าหน้าที่ อบต. ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง ..... อาสาสมัคร ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง .....
2	ชื่อ - สกุล ..... อายุ ..... ปี ☐ ติดสังคม ☐ ติดบ้าน ☐ ติดเตียง									เจ้าหน้าที่ อบต. ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง ..... อาสาสมัคร ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง .....
3	ชื่อ - สกุล ..... อายุ ..... ปี ☐ ติดสังคม ☐ ติดบ้าน ☐ ติดเตียง									เจ้าหน้าที่ อบต. ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง ..... อาสาสมัคร ชื่อ - สกุล ..... ตำแหน่ง .....

แบบรายงานและติดตามผลการดูแล คุ่มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

อปท.

หน่วยงาน.....

ชื่อ - นามสกุล	อายุ	เลขบัตรประชาชน	ที่อยู่	สภาพปัญหา	ผลการให้ความช่วยเหลือ	แผนการให้ความช่วยเหลือในระยะต่อไป	ผู้รับผิดชอบ/หน่วยงาน
				ด้านสุขภาพ			
				ด้านเศรษฐกิจ			
				ด้านสังคม			
				ด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ			

ผู้รายงาน ชื่อ - สกุล .....

ตำแหน่ง .....

วันที่.....

แบบสรุปผลการรายงานและติดตามผลการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

สสว./ศพส.

หน่วยงาน.....

พื้นที่	จำนวนผู้สูงอายุ	สภาพปัญหา	แผนการดำเนินงานของ สสว./ศพส.
		ด้านสุขภาพ	
		ด้านเศรษฐกิจ	
		ด้านสังคม	
		ด้านสภาพแวดล้อมและบริการ สาธารณะ	

ผู้รายงาน ชื่อ - สกุล .....

ตำแหน่ง .....

วันที่.....

ตัวอย่าง แผนที่แสดงพิกัดบ้านผู้สูงอายุ

คพอส. ท่าสำเริง

บ้าน
อาสาสมัคร

อบต.ท่าสำเริง

รพ.สต.ท่าสำเริง

บ้าน
อาสาสมัคร

บ้าน
อาสาสมัคร

โรงเรียนท่าสำเริง

บ้าน
อาสาสมัคร

กลุ่มติดสังคม

กลุ่มติดบ้าน

กลุ่มติดเตียง

เฝ้าระวังเป็นพิเศษ

